

Kombinert produksjon gir

Astrid Een Thuen

Trainee AgriAnalyse
Astrid.Een.Thuen@landbruk.no

Chr. A. Smedshaug

Daglig leder AgriAnalyse
cas@agrianalyse.no

Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO) nyeste rapport, «Tackling climate change through livestock – A global assessment of emission and mitigation opportunities» som kom ut i september 2013, redegjør for klimagassutslipp fra husdyrproduksjonen og påpeker potensialet husdyrsektoren har til å redusere sine utslipp. Rapporten bruker livsløpsanalyse for å identifisere utslippskildene og inkluderer blant annet utslipp fra arealbruk og fôrproduksjon, husdyr, prosessering av produkter, samt transport. Rapporten er den mest helhetlige studien gjennomført av FAO om temaet og den viser hvordan klimagassutslipp fra husdyrproduksjonen varierer, både mellom ulike produksjoner og ulike verdensdeler.

Klimautslippene må reduseres

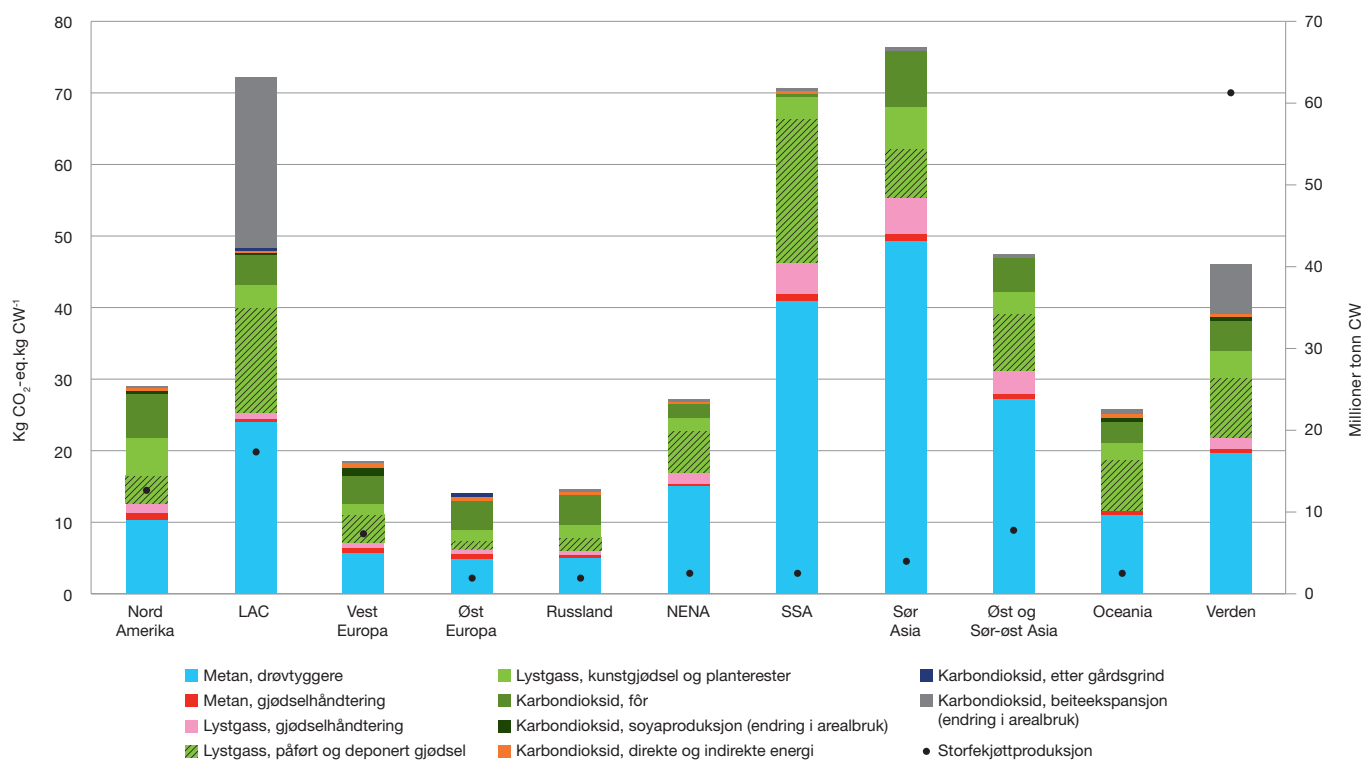
Å redusere utslipp fra husdyrsektoren blir fremhevet som viktig for å sikre matsikkerhet og for å brødfø en voksende urban og økende global middelklasse med mindre klimaavtrykk. Husdyrsektoren står globalt for klimagassutslipp som tilsvarer 7,1 gigaton per år, noe som utgjør 14,5 prosent av de menneskeskapt klimagassutslippene. Av dette står fôrproduksjon, fôrprosessering og transport av fôr for 45 prosent, metanutslipp fra drovtyggere 39 prosent, mens lagring og prosessering av husdyrgjødsel er 10 prosent av globale utslipp. Melke- og kjøttproduksjon utgjør størsteparten av utslippene med henholdsvis 20 prosent og 41 prosent. Svin står for 9 prosent, mens kylling og egg står for 8 prosent.

Mulig med store kutt

Potensialet for reduksjon i klimagassutslipp fra husdyrsektoren er stor. Det finnes allerede teknologi og metoder som muliggjør store kutt, men som ikke er utbredt blant størsteparten av verdens bønder, særlig ikke i fattige og mellominntektsland. Ved å ta i bruk allerede kjent kunnskap, kan store klimagasskutt gjøres. FAO fastslår at kutt på mellom 18–30 prosent kan være oppnåelig dersom teknologi og produksjonsmetoder fra de 10–25 prosent beste bøndene blir tatt i bruk av flere produsenter.

Mest potensial for kutt i klimagassutslipp finnes i systemer med lav produktivitet, som i Latin-Amerika og Karibien, Sør-Asia og Afrika sør for Sahara. Rapporten fastslår at det er en link mellom ressurseffektivitet og mengden klimagassutslipp, og

Figur 1. Regional variasjon i storfekjøttproduksjon og utslippsintensitet av klimagasser (GLEAM, FAO 2013)

» Ny FAO-rapport påpeker hvordan kombinert europeisk melke- og kjøttproduksjon gir mindre klimagassutslipp enn konkurrerende produksjon i andre verdensdeler.

mindre klimautslipp

Lav intensitet i produksjonen og utvidelse av beite på bekostning av regnskog gir store klimagassutslipp fra storfekjøttproduksjon i for eksempel Brasil. Foto: iStockphoto

at en mer effektiv produksjon er nøkkelen til å redusere klimagassutslipp fra husdyrsektoren.

Mest fra storfekjøttproduksjon

Storfekjøttproduksjon er den største kilden til klimagassutslipp fra husdyrsektoren. I gjennomsnitt er utslippet nesten 2,8 kg CO²-ekvivalenter per kg melk. Det varierer fra 9 kg hos de dårligste til 1,7 kg hos de beste. Utslippene er omkring 46 kg per kg slaktevekt for storfekjøtt. De er særlig høye i spesialisert storfekjøtt produsert på beite i Latin-Amerika og Karibien, opp mot 72 kg CO² per kg kjøtt. Dette er på grunn av endringer i arealbruk knyttet til beiteutvidelse. I Latin Amerika regner en med at 1/3 av klimagassutslippene fra storfekjøttproduksjonen er relatert til endring av arealbruk, med utvidelse av beite på bekostning av skog eller savanne som den brasilianske cerradoen. Utslippintensiteten er

også høy i Sør-Asia, Afrika sør for Sahara og Øst og Sørøst Asia. Her er utslippene i stor grad knyttet til høyere metanutslipp, lavere slaktevekt og høyere slaktealder. De bruker kort og godt lang tid og mye fôr å nå slaktevekt sammenlignet med mer effektive systemer.

Mye mindre utslipp fra kombinert produksjon

I følge FAO kommer Europa bedre ut enn andre verdensdeler (figur 1). Dette er fordi rundt 80 prosent av storfekjøtt produsert i Europa kommer fra kombinert produksjon med både melk og kjøtt. Det er stor forskjell mellom intensiteten i utslippene mellom storfekjøttproduksjon fra kombinert produksjon og storfekjøtt fra spesialisert produksjon. Utslippintensiteten fra spesialisert storfekjøttproduksjon globalt er nesten fire ganger så høy som fra kombinert produksjon, 68 kg mot 18

kg CO² ekvivalenter per kg slaktevekt.

I land hvor utslippintensiteten er relativt lav, som i Europa, og volumet av produksjon er høy, blir de totale utslippene store, men lav per kg produsert. Likevel, kan utslippene reduseres ytterligere gjennom høyere effektivitet på gården, for eksempel ved bedre energibruk.

I Norge har produksjonsformen tradisjonelt bygd på Norsk Rødt Fe (NRF), som gir både melk og kjøtt, men en har de siste årene sett en viss spesialisering av kjøttproduksjonen. I tillegg øker importen av storfekjøtt. Rapporten fra FAO understreker at etterspørselen etter meieriprodukter og kjøtt vil øke i årene fremover, og at å produsere på den mest klimavennlige måten derfor er avgjørende. Å bevare den norske kombinertproduksjonen vil dermed kunne være viktig for å minimere klimagassutslippene fra norsk kjøttproduksjonen, men med effektiv spesialisert kjøttproduksjon som et helt nødvendig supplement.